

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правоохоронної
діяльності**

Сергію ІОНУШАСУ

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ-8,
01008

ionushas@rada.gov.ua

Шановний пане Сергію!

Національна асоціація адвокатів України (далі – НААУ) висловлює Вам свою повагу та звертається стосовно такого.

У Верховній Раді України зареєстровано проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та деяких інших законів України щодо посилення гарантій адвокатської діяльності (реєстр. № 13453 від 07.07.2025) (далі – проект Закону або Законопроект).

Законопроектом пропонується внести зміни до Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Закону України «Про Вищу раду правосуддя» та передбачити, що затримання адвоката чи утримання його під вартою здійснюється за згодою Вищої ради правосуддя, що надається на підставі подання Генерального прокурора України або його заступника, крім випадків затримання адвоката під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, якщо таке затримання є необхідним для попередження вчинення злочину, відвернення чи попередження наслідків злочину або забезпечення збереження доказів цього злочину.

З огляду на важливість пропонованих змін у НААУ здійснили правовий аналіз вказаного проекту Закону, за результатами якого остання зазначає.

Перш за все слід зауважити, що НААУ послідовно виступає за підвищення рівня захисту прав адвокатів і посилення гарантій адвокатської діяльності. Про це неодноразово зазначалося у зверненнях до органів державної влади, виступах

представників НААУ, а також відображалось у законопроектах та зауваженнях і пропозиціях до них, що направлялися суб'єктам законодавчої ініціативи.

Разом з тим позиція НААУ полягає у тому, що будь-який механізм захисту прав адвокатів і встановлення додаткових гарантій адвокатської діяльності має ґрунтуватися на Конституції та законах України.

У частині другій статті 3 Конституції України передбачено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

У статті 59 Конституції України гарантовано кожному право на професійну правничу допомогу.

Як зазначив Конституційний Суд України, важливу роль у забезпеченні реалізації, захисту та охорони прав і свобод людини і громадянина в Україні як демократичній, правовій державі відведено праву особи на правову допомогу (після внесення змін до Конституції України – професійна правнича допомога), закріпленому у статті 59 Конституції України. У контексті частини першої цієї статті „кожен має право на правову допомогу“ поняття „кожен“ охоплює всіх без винятку осіб — громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України. Гарантування кожному права на правову допомогу в контексті частини другої статті 3, статті 59 Конституції України покладає на державу відповідні обов'язки щодо забезпечення особи правовою допомогою належного рівня (підпункти 3.1 та 3.2 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009 (справа про право на правову допомогу)).

Також Конституційний Суд України у пункті 5 мотивувальної частини рішення від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009 (справа про право на правову допомогу) дійшов висновку, що системний аналіз статті 59 Конституції України, Закону України „Про адвокатуру“ дає підстави для висновку, що положення частини другої цієї статті „для ... надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура“ є однією з конституційних гарантій, яка надає свідку під час допиту в органах дізнання, досудового слідства чи особі у разі дачі пояснень в державних органах право вільно отримувати правову допомогу адвоката. У такий спосіб держава бере на себе обов'язок забезпечувати можливість надання кваліфікованої правової допомоги особам у правовідносинах з державними органами.

Відповідно до частини першої статті 131-2 Конституції України надання професійної правничої допомоги в Україні є основною функцією адвокатури.

Таким чином, будь-який вплив, перешкоджання, втручання тощо у діяльність адвоката чи у функціонування адвокатури України матиме негативні наслідки не тільки для адвокатів, але й для реалізації конституційного права особи на професійну правничу допомогу.

У зв'язку із цим з метою унеможливлення будь-якого втручання у діяльність адвокатури та адвокатів у частині другій статті 131-2 Конституції України гарантовано незалежність адвокатури. Положення вказаної статті Основного Закону України також відображено у частині першій статті 5 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», згідно з якою адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб.

У статті 131 передбачено, що в Україні діє Вища рада правосуддя, яка: 1) вносить подання про призначення судді на посаду; 2) ухвалює рішення стосовно порушення суддею чи прокурором вимог щодо несумісності; 3) розглядає скарги на рішення відповідного органу про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді чи прокурора; 4) ухвалює рішення про звільнення судді з посади; 5) надає згоду на затримання судді чи утримання його під вартою; 6) ухвалює рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя; 7) вживає заходів щодо забезпечення незалежності суддів; 8) ухвалює рішення про переведення судді з одного суду до іншого; 9) здійснює інші повноваження, визначені цією Конституцією та законами України.

Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» Вища рада правосуддя є колегіальним, незалежним конституційним органом державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування доброчесного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів.

Отже, з огляду на положення законодавства України Вища рада правосуддя за своєю юридичною природою є конституційним органом державної влади та суддівського врядування.

За таких обставин **наділення Вищої ради правосуддя повноваженнями щодо надання згоди на затримання адвоката чи утримання його під вартою буде прямим втручанням у діяльність адвокатури України, що суперечить**

гарантованому Конституцією і законами України принципу незалежності адвокатури України.

Також запропонований автором законопроекту підхід суперечить і європейським актам у сфері адвокатури.

Так, у частині четвертій статті 9 Конвенції Ради Європи про захист професії адвоката від 12 березня 2025 року передбачено, що сторони забезпечують, щоб адвокати та їхні професійні асоціації мали можливість здійснювати свою професійну діяльність, не стаючи об'єктом будь-якого неправомірного перешкодження або втручання.

Крім того, у пункті 1 Принципу 1 Рекомендації № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів, ухваленій Комітетом Міністрів Ради Європи на 727 засіданні заступників міністрів 25 жовтня 2000 року, встановлено необхідність вжиття всіх можливих заходів для забезпечення поваги до професії адвоката, її захисту та сприяння її свободі, без дискримінації та без неналежного втручання влади чи широкого загалу, зокрема в світлі відповідних положень Європейської конвенції про права людини.

Також необхідно зазначити, що Національна асоціація адвокатів України підтримує ідею щодо усунення випадків незаконного затримання та арешту адвокатів і уникнення свавілля представників правоохоронних органів у процесі таких процедур. Разом з тим, на нашу думку, згоду на таке затримання чи арешт мають надавати органи адвокатського самоврядування, які є незалежними від впливу держави.

З огляду на викладене НААУ вважає за доцільне відправити проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та деяких інших законів України щодо посилення гарантій адвокатської діяльності» (реєстр. № 13453 від 07.07.2025), внесений народним депутатом України Демченком С. О., на доопрацювання.

З повагою

Голова

**Національної асоціації адвокатів України,
Ради адвокатів України**

[ПІДПИС]

Лідія ІЗОВІТОВА